

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΣΤΟ Δ.Ε.Π.Π.Σ. :

- Προτείνονται λύσεις στα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα που αφορούν την επιλογή και οργάνωση της σχολικής γνώσης στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Διατηρούνται τα διακριτά μαθήματα, αλλά ταυτόχρονα προωθούνται ποικίλοι τρόποι συσχέτισης της γνώσης σε δύο άξονες διαθεματικότητας, τον κατακόρυφο και τον οριζόντιο άξονα, όπως εξάλλου υποδηλώνονται και από τον προσδιορισμό του Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών ως Διαθεματικού (=οριζόντιος άξονας) και Ενιαίου (=κατακόρυφος άξονας)

- **Το Δ.Ε.Π.Π.Σ.**

στηρίζεται στις βασικές αρχές και τους σκοπούς της αγωγής και της διδασκαλίας, με τα οποία τίθεται το γενικό πλαίσιο και ορίζονται οι κατευθυντήριοι άξονες για τον προσδιορισμό του περιεχομένου σπουδών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

- Το μοντέλο που κυριαρχεί στο εκπαιδευτικό μας σύστημα βασίζεται κυρίως στην αυτοτελή διδασκαλία των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Με αυτόν τον τρόπο όμως δεν είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί ταυτόχρονα η απαιτούμενη «εσωτερική συνοχή» και η «ενιαία οριζόντια ανάπτυξη των περιεχομένων». Προς τούτο απαιτείται η κατά το δυνατόν οριζόντια διασύνδεση των Α.Π.Σ. των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων.

- Η γενικότερη αυτή προσέγγιση , δηλαδή η Διαθεματική Προσέγγιση , είναι ένας όρος γενικότερος του όρου Διεπιστημονικότητα, και δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή να συγκροτήσει ένα ενιαίο σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων, μια ολιστική εν πολλοίς αντίληψη της γνώσης, που του επιτρέπει να διαμορφώνει προσωπική άποψη για θέματα των επιστημών τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους, καθώς και με ζητήματα καθημερινή ζωής

Στο πλαίσιο αυτό, είναι δυνατή η υιοθέτηση δύο διαφορετικών, αλλά παράλληλων και συμπληρωματικών, μεταξύ τους, στρατηγικών σχεδιασμού:

- **α)** Συγκρότηση ενιαίων ανεξάρτητων «διαθεματικών» διδακτικών αντικειμένων / μαθημάτων (π.χ. «Μελέτη του Περιβάλλοντος», «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή», «Ερευνώ το Φυσικό Κόσμο» κ.ά. στο Δημοτικό σχολείο). Αυτό επιτυγχάνεται με κατάλληλη οργάνωση της διδακτέας ύλης, που επιλέγεται από διάφορα επιστημονικά πεδία, με τρόπο ώστε, για κάθε θέμα που εξετάζεται, να αναδεικνύονται η σχέση και τα σημεία τομής των δεδομένων από τις διαφορετικές επιστήμες.
- **β)** Οριζόντια διασύνδεση των Προγραμμάτων Σπουδών γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται αυτοτελώς σε μια βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Αυτή επιτυγχάνεται:

- **i)** Με την παράλληλη ή διαδοχική, ανάλογα με την περίπτωση, διδασκαλία εννοιών που προβλέπεται να διδάσκονται στο πλαίσιο περισσότερων του ενός διαφορετικών μαθημάτων.
- **ii)** Με την πραγματοποίηση, στο πλαίσιο διαφορετικών μαθημάτων, «διαθεματικών» δραστηριοτήτων / εργασιών με διαφορετικά θέματα και περιεχόμενο που θα λειτουργούν συμπληρωματικά για τη δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου γνώσεων και δεξιοτήτων.

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση θα σφραγισθεί η σχέση του παιδιού με τον εκπαιδευτικό θεσμό, με τη γνώση και την παιδεία, με την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων.

Για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο) –που ο μαθητής βρίσκεται σε ηλικία κατά την οποία αναπτύσσεται η αφαιρετική σκέψη – θεωρείται αναγκαία η μελέτη αυτοτελών γνωστικών αντικειμένων, η οποία διευκολύνεται από τη σπειροειδή ανάπτυξη της διδακτέας ύλης.

Σε ότι αφορά τον προσδιορισμό του περιεχομένου σπουδών για κάθε βαθμίδα, εκτός των άλλων , θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να διασφαλίζεται η εσωτερική συνοχή και η προοδευτική ανάπτυξη των διαφόρων εννοιών.

Κρίνεται γι' αυτό απαραίτητο τα Προγράμματα Σπουδών όλων των αντικειμένων να περιλαμβάνουν συγκεκριμένους τρόπους προώθησής τους. Οι δεξιότητες αυτές είναι:

- α) Η δεξιότητα της επικοινωνίας (ομιλία, ακρόαση, ανάγνωση, γραφή, επιχειρηματολογία, διάλογος κτλ.).
- β) Η δεξιότητα της αποτελεσματικής χρήσης των αριθμών και των μαθηματικών εννοιών στην καθημερινή ζωή.
- γ) Η δεξιότητα / ικανότητα χρήσης ποικίλων πηγών και εργαλείων πληροφόρησης και επικοινωνίας
- δ) Η ικανότητα συνεργασίας με άλλα άτομα σε ομαδικές εργασίες, μέσα από το σεβασμό, την αναγνώριση και τη βέλτιστη κοινωνική αλληλεπίδραση.
- ε) Η ικανότητα βελτίωσης της ατομικής επίδοσης και παρουσίας μέσα από τον αναστοχασμό,
- στ) Η ικανότητα της επίλυσης προβλημάτων μέσα από την καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων και στρατηγικών σχεδιασμού, ελέγχου, ανατροφοδότησης και διορθωτικής παρέμβασης.

- ζ) Η ικανότητα ορθολογικών επιλογών (σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο), οι οποίες εξασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος.
- η) Η ικανότητα διαχείρισης πόρων
- θ) Η ικανότητα αξιοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων για την προστασία της υγείας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.
- ι) Η ικανότητα της δημιουργικής επινόησης.
- κ) Η ικανότητα «ευαίσθητης αντίληψης της τέχνης», η θετική αποδοχή και η δημιουργία τέχνης.
- λ) Η αξιοποίηση γνώσεων και υιοθέτηση αξιών κατάλληλων για τη διαμόρφωση προσωπικής άποψης στη λήψη αποφάσεων.
- μ) Η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων.
- ν) Η ικανότητα για κριτική επεξεργασία πληροφοριών, αξιών και παραδοχών.

ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΕΠΠΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΑΠΣ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ
ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

το Δ.Ε.Π.Π.Σ. κάθε επιμέρους διδακτικού αντικειμένου θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- α. Τους γενικούς σκοπούς διδασκαλίας του γνωστικού αντικειμένου.
- β. Τους γενικούς διδακτικούς στόχους.
- γ. Τους άξονες περιεχομένου και προτεινόμενα θέματα για διαθεματικές προσεγγίσεις.
- δ. Τις προτεινόμενες μεθοδολογικές προσεγγίσεις.
- ε. Το απαιτούμενο, για τη διδασκαλία του συγκεκριμένου αντικειμένου, διδακτικό υλικό.
- στ. Το πλαίσιο για την αξιολόγηση του μαθητή και της διδασκαλίας.

Τα επιμέρους Α.Π.Σ. έχουν την ακόλουθη δομή:

- Ειδικοί στόχοι
- Στόχοι
- Θεματικές ενότητες Ενδεικτικές δραστηριότητες
- Πρόσθετα διαθεματικά σχέδια εργασίας
- Ώρες διδασκαλίας
- Διδακτική μεθοδολογία

Προτεινόμενες μεθοδολογικές προσεγγίσεις

- Διερεύνηση και ανακάλυψη
- Επισκέψεις στο περιβάλλον
- Επιδείξεις με τη χρήση κατάλληλου εποπτικού υλικού
- Συζήτηση διάλογος δασκάλου με τους μαθητές ή συζήτηση σε ομάδες
- Άμεση μορφή διδασκαλίας –Αφήγηση
- Ομαδοσυνεργατικές μορφές διδασκαλίας

Αξιολόγηση του μαθητή

- Στόχοι αξιολόγησης
- Μορφές αξιολόγησης
- Βασικές αρχές αξιολόγησης
- Μέσα έκφρασης του αξιολογικού αποτελέσματος

- Σκοπός της μουσικής αγωγής είναι πρωταρχικά η ανάπτυξη και καλλιέργεια της ικανότητας για αισθητική απόλαυση κατά την ακρόαση και εκτέλεση μουσικής ως μιας από τις εκδηλώσεις καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργικότητας του ανθρώπου. Μέσω αυτού του σκοπού και παράλληλα προς αυτόν, η μουσική αγωγή αποβλέπει στην γενικότερη καλλιέργεια της δημιουργικότητας και της προσωπικότητας των μαθητών.

Βασικοί άξονες

- Το **Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Μουσικής Αγωγής** περιλαμβάνει την ταξινόμηση γνώσεων, τις δεξιότητες και την κατανόηση που αναμένεται να έχουν μαθητές διαφορετικών δυνατοτήτων και ωριμότητας, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους στόχους που έχουν τεθεί. Έτσι, ορίζονται τρεις άξονες γενικών κατηγοριών μαθησιακών στόχων του μαθήματος της μουσικής που ισχύουν για όλες τις φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Διάφορα επίπεδα στα οποία η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών αναμένεται να εργαστεί

- Επίπεδο 1 1-3
- Επίπεδο 2 2-5
- Επίπεδο 3 3-8

Αναμενόμενη απόδοση για την πλειονότητα των μαθητών στο τέλος κάθε επιπέδου

- Ηλικία 4-8 2
- Ηλικία 8-12 4
- Ηλικία 12-15 7

- Οι τρεις άξονες είναι οι **δεξιότητες εκτέλεσης, δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας και δεξιότητες αξιολόγησης.**

- Έλεγχος ήχων μέσω τραγουδιού και παιξίματος οργάνου – δεξιότητες εκτέλεσης.
- Δημιουργία και ανάπτυξη μουσικών ιδεών – δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας.
- Ανταπόκριση και αναθεώρηση της εργασίας τους – δεξιότητες αξιολόγησης.
- Ακρόαση και εφαρμογή της γνώσης και της κατανόησης.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ

- **Επίπεδο 1**

Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν πώς παράγονται και αλλάζουν οι ήχοι. Χρησιμοποιούν τη φωνή τους με διαφορετικούς τρόπους όπως με ομιλία, τραγούδι, εκκλησιαστικούς ύμνους και εκτελούν γνωρίζοντας ότι τους παρακολουθεί κοινό. Επαναλαμβάνουν σύντομα ρυθμικά και μελωδικά πρότυπα και δημιουργούν και επιλέγουν τα κατάλληλα εκείνα πρότυπα σε απάντηση της ερώτησης –πρότυπο. Ανταποκρίνονται σε διαφορετικές διαθέσεις στη μουσική και αναγνωρίζουν διακριτές αλλαγές στους ήχους, καταλαβαίνουν απλά επαναλαμβανόμενα πρότυπα και λαμβάνουν υπόψη μουσικές οδηγίες.

Επίπεδο 2

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν πώς μπορούν να οργανωθούν οι ήχοι. Τραγουδούν με κάποια αίσθηση του σχήματος της μελωδίας και εκτελούν απλά πρότυπα και συνοδείες κρατώντας ένα σταθερό ρυθμό. Επιλέγουν προσεκτικά και οργανώνουν ήχους μέσα σε απλές δομές όπως αρχή, μέση, τέλος, ανταποκρινόμενοι σε δεδομένα σημεία αφετηρίας. Παρουσιάζουν ήχους με σύμβολα και αναγνωρίζουν πώς τα μουσικά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δημιουργήσουν διαφορετικές διαθέσεις και αποτελέσματα, αξιολογώντας και βελτιώνοντας τη δουλειά τους.

Επίπεδο 3

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν τους τρόπους με τους οποίους οι ήχοι μπορούν να συνδυαστούν και να χρησιμοποιηθούν εκφραστικά. Τραγουδούν στο σωστό τόνο με εκφραστικότητα και εκτελούν ρυθμικά απλά μέρη που χρησιμοποιούν μία περιορισμένη έκταση φθόγγων. Αυτοσχεδιάζουν επαναλαμβανόμενα πρότυπα και συνδυάζουν αρκετά επίπεδα ήχου λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμα του συνδυασμού αυτών των ήχων. Αναγνωρίζουν πώς τα διαφορετικά μουσικά στοιχεία συνδυάζονται και χρησιμοποιούνται εκφραστικά και κάνουν βελτιώσεις στη δουλειά τους, σχολιάζοντας το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Επίπεδο 4

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν τη σχέση μεταξύ ήχων και πώς η μουσική αντανακλά διαφορετικές προθέσεις. Όταν εκτελούν με το αυτί και από απλές σημειογραφίες, διατηρούν το δικό τους μέρος λαμβάνοντας υπόψη πώς τα διαφορετικά μέρη ταιριάζουν και την ανάγκη να επιτευχθεί ένα συνολικό αποτέλεσμα. Δημιουργούν αυτοσχεδιάζοντας μελωδικές και ρυθμικές φράσεις ως μέρος ομαδικής εκτέλεσης και συνθέτουν αναπτύσσοντας ιδέες μέσα σε μουσικές δομές. Περιγράφουν, συγκρίνουν και εκτιμούν διαφορετικά είδη μουσικής χρησιμοποιώντας ένα κατάλληλο μουσικό λεξιλόγιο. Προτείνουν βελτιώσεις στη δουλειά τη δική τους και των άλλων, κάνοντας σχόλια για το πώς έχει επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Επίπεδο 5

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν μουσικά στοιχεία (κατηγορίες) και πώς η μουσική αντανακλά το χρόνο και τον τόπο. Εκτελούν σημαντικά μέρη από μνήμης και από σημειογραφίες γνωρίζοντας τη δική τους συνεισφορά, όπως το να οδηγούν τους άλλους, το να αναλαμβάνουν ένα μέρος σόλο ή να παρέχουν ρυθμική υποστήριξη. Αυτοσχεδιάζουν μελωδικό και ρυθμικό υλικό μέσα σε δεδομένες δομές, χρησιμοποιούν μια ποικιλία σημειογραφίας και συνθέτουν μουσική για διαφορετικές περιπτώσεις χρησιμοποιώντας κατάλληλα μουσικά στοιχεία όπως μελωδία, ρυθμό, συγχορδίες, και φόρμες. Αναλύουν και συγκρίνουν μουσικά σχήματα. Εκτιμούν πώς τόπος, η περίσταση και ο σκοπός επηρεάζουν τον τρόπο που δημιουργείται, εκτελείται και ακούγεται η μουσική. Εκλεπτύνουν και βελτιώνουν τη δουλειά τους.

Επίπεδο 6

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν και εξερευνούν τις διαφορετικές διαδικασίες και τα περιεχόμενα των επιλεγμένων μουσικών ειδών. Επιλέγουν και κάνουν χρήση του τέμπο, της δυναμικής, της εκφραστικότητας και του ηχοχρώματος. Κάνουν λεπτές προσαρμογές για να ταιριάξει το μέρος τους μέσα σε ομαδική εκτέλεση. Αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν σε διαφορετικά είδη, χρησιμοποιώντας αρμονικά και μη αρμονικά τεχνάσματα, όπου χρειάζεται, διατηρώντας και αναπτύσσοντας τις μουσικές ιδέες και πετυχαίνοντας διαφορετικά επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Χρησιμοποιούν σχετικά σημειογραφικά συστήματα, για να σχεδιάσουν, αναθεωρήσουν και εκλεπτύνουν το υλικό. Αναλύουν, συγκρίνουν και εκτιμούν πώς η μουσική αντανακλά το περιβάλλον μέσα στο οποίο δημιουργείται, εκτελείται και ακούγεται. Βελτιώνουν τη δουλειά τους και τη δουλειά των άλλων, ανάλογα με το επιλεγμένο είδος.

Επίπεδο 7

- Οι μαθητές διακρίνουν και εξερευνούν μουσικές φόρμες και επιδράσεις σε επιλεγμένα, είδη και παραδόσεις. Εκτελούν με διαφορετικούς τρόπους, συμβάλλοντας στην ομαδική εκτέλεση και χρησιμοποιώντας σχετικές σημειογραφίες. Δημιουργούν συνθέσεις με συνοχή και προσαρμόζουν, αυτοσχεδιάζουν, αναπτύσσουν, επεκτείνουν και απορρίπτουν μουσικές ιδέες μέσα σε δεδομένες μουσικές δομές, φόρμες και παραδόσεις. Αξιολογούν τη χρήση μουσικών κανόνων και άλλων χαρακτηριστικών και το πώς διαφορετικά περιβάλλοντα αντανακλώνται στο είδος της δουλειάς τους και της δουλειάς των άλλων.

Επίπεδο 8

- Οι μαθητές διακρίνουν και εκμεταλλεύονται τα χαρακτηριστικά και την εκφραστική δύναμη των επιλεγμένων μουσικών πηγών, ειδών και παραδόσεων. Εκτελούν, αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν εκτεταμένες συνθέσεις με κάποια αίσθηση διεύθυνσης και σχήματος, στα πλαίσια μελωδικών και ρυθμικών φράσεων αλλά και ολοκλήρωσης της φόρμας. Εξερευνούν διαφορετικά μουσικά είδη, και παραδόσεις, δουλεύοντας με το αυτί, κάνοντας σωστή χρήση της κατάλληλης σημειογραφίας. Διακρίνουν ανάμεσα σε μουσικά είδη, και παραδόσεις, σχολιάζοντας τη σχέση ανάμεσα στη μουσική και στο πολιτιστικό της περιεχόμενο κάνοντας κρίσεις και δικαιολογώντας αυτές τους τις κρίσεις.

